

วิธีดำเนินงานวิจัยและวิธีรวบรวมข้อมูล

กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ มารดาของเด็กเล็กในชนบทไทย จำนวน ๑๕๒ คน ซึ่งมีบุตรอายุระหว่าง ๒ ปี ๓ เดือน ถึง ๓ ปี ๕ เดือน โดยการเลือกมาจากตำบลต่าง ๆ ใน ๓ ภาค ของประเทศไทย ดังนี้คือ

ภาคเหนือ จำนวน ๔๘ คน

๑. ตำบลริม อำเภอดงหลวง จังหวัดน่าน
๒. ตำบลผาคอง อำเภอดงหลวง จังหวัดน่าน
๓. ตำบลหนองพยอม อำเภอตะพานหิน จังหวัดพิจิตร
๔. ตำบลดงตะขบ อำเภอตะพานหิน จังหวัดพิจิตร

ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จำนวน ๔๘ คน

๑. ตำบลนาง อำเภอนันทบุรี จังหวัดร้อยเอ็ด
๒. ตำบลเมืองหงส์ อำเภอจตุรพักตรพิมาน จังหวัดร้อยเอ็ด

ภาคกลาง จำนวน ๕๖ คน

๑. ตำบลปากน้ำ อำเภอเมือง จังหวัดระยอง
๒. ตำบลบางคล้า อำเภอบางคล้า จังหวัดฉะเชิงเทรา
๓. ตำบลท่าทองกลาง อำเภอบางคล้า จังหวัดฉะเชิงเทรา
๔. ตำบลบางคล้า อำเภอบางคล้า จังหวัดฉะเชิงเทรา
๕. ตำบลคลองข่อย อำเภอโพธาราม จังหวัดราชบุรี

๖. ตำบลบ้านเลือก อำเภอโพธาราม จังหวัดราชบุรี
 ๗. ตำบลท่าชุมพล อำเภอโพธาราม จังหวัดราชบุรี
 รวมทั้งสิ้นจำนวน ๑๕๒ คน

การแบ่งกลุ่มตัวอย่าง

การแบ่งกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามตัวแปรอิสระ ๔ ด้านคือ

๑. ถิ่นที่อยู่ ประกอบด้วย ตำบลต่าง ๆ จำนวน ๑๓ ตำบล จาก ๓ ภาคของประเทศไทย คือภาคเหนือ จำนวนกลุ่มตัวอย่าง ๔๔ คน ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จำนวนกลุ่มตัวอย่าง ๔๔ คน และภาคกลางจำนวนกลุ่มตัวอย่าง ๕๖ คน รวมกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด ๑๕๒ คน

๒. ฐานะเศรษฐกิจของครอบครัว ประกอบด้วยกลุ่มฐานะเศรษฐกิจสูง และกลุ่มฐานะเศรษฐกิจต่ำ โดยมีวิธีการแบ่งจากการสัมภาษณ์ถึงรายได้เฉลี่ยของครอบครัว สำหรับเกณฑ์การแบ่งฐานะทางเศรษฐกิจได้อาศัยการพิจารณาของกำนันประจำตำบลนั้น ๆ เป็นเกณฑ์ เนื่องจากกำนันเป็นผู้ที่คุ้นเคยกับลูกบ้านดีกว่าผู้วิจัยในขณะสำรวจข้อมูล กำนันจึงเป็นผู้พิจารณาตัดสินว่าครอบครัวใด ควรจัดอยู่ในกลุ่มฐานะเศรษฐกิจสูงและครอบครัวใดควรจัดอยู่ในกลุ่มฐานะเศรษฐกิจต่ำ จากนั้นได้นำเกณฑ์รายได้ขั้นต่ำใน ๓ จังหวัด ซึ่งทางกรมแรงงาน^๑ ได้กำหนดไว้มาพิจารณาอีกครั้งหนึ่ง โดยกรมแรงงานได้กำหนดอัตราค่าจ้างต่ำสุดของลูกจ้างในจังหวัดราชบุรี ฉะเชิงเทราและระยองในอัตราวันละ ๒๑ บาทเท่ากัน ดังนั้น ถ้ารวมรายได้ของครอบครัว ทั้งหัวหน้าครอบครัวและแม่บ้านก็จะได้นวันละ ๔๒ บาท แต่กำลังการทำงานของหญิงอาจได้ปริมาณไม่เท่ากับชาย จึงปรับให้รายได้ของทั้งครอบครัวรวมกันตกเดือนละ ๑,๐๐๐ บาทโดยประมาณ ดังนั้น กลุ่มฐานะเศรษฐกิจสูงก็คือ

^๑ กระทรวงมหาดไทย กรมแรงงาน, อัตราค่าจ้างขั้นต่ำฉบับที่ ๖,

ครอบครัวที่มีรายได้น้อยกว่า ๑,๐๐๐ บาทขึ้นไป และกลุ่มฐานะเศรษฐกิจต่ำก็คือ
 ครอบครัวที่มีรายได้น้อยกว่า ๑,๐๐๐ บาทลงมา ซึ่งเกณฑ์นี้สอดคล้องกับการพิจารณา
 ของกำนันในขณะเก็บข้อมูลดังกล่าวแล้วข้างต้น

๓. เพศของบุตร ประกอบด้วย บุตรของกลุ่มตัวอย่างซึ่งเป็นเพศชาย
 จำนวน ๕๖ คน และเป็นเพศหญิง จำนวน ๕๖ คน รวมทั้งสิ้น ๑๑๒ คน

๔. ลำดับที่การเกิดของบุตร ประกอบด้วย บุตรของกลุ่มตัวอย่างซึ่ง
 เป็นบุตรคนโต จำนวน ๕๖ คน และบุตรคนรองจำนวน ๕๖ คน รวม ๑๑๒ คน

ดังนั้น กลุ่มตัวอย่างทั้งหมดจะมีจำนวน ๑๑๒ คน แต่ทำการแบ่งย่อย
 จำนวน ๔ ครั้ง โดยจำแนกตามตัวแปร ที่อยู่ใน ฐานะเศรษฐกิจของครอบครัว
 เพศ และลำดับที่การเกิดของบุตร ดังแสดงในตารางที่ ๑ ต่อไปนี้

ตารางที่ ๑ การแบ่งกลุ่มบุตรของกุ่มตัวอย่าง จำแนกตามตัวแปร
๔ ด้าน

ภาค		ฐานะเศรษฐกิจ			เพศ		ลำดับที่การเกิด	
เหนือ	ตะวันออก	กลาง	กุ่มสูง	กุ่มต่ำ	ชาย	หญิง	คนโต	คนรอง
	เหนือ							
๘๘	๘๘	๘๖	๘๖	๘๖	๘๖	๘๖	๘๖	๘๖

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ แบบสอบถามลักษณะสิ่งแวดล้อมของเด็กเล็กในชนบท ซึ่งผู้วิจัยสร้างขึ้น โดยอาศัยแนวทางจากแบบสอบถามลักษณะสิ่งแวดล้อมของเด็กเล็ก ซึ่ง รองศาสตราจารย์ ดร. ประสาร มาลากุล ณ อยุธยา และคณะ ได้สร้างขึ้นจากการวิจัยในโครงการศึกษาพัฒนาการของเด็กเล็กในกรุงเทพมหานคร ชื่อ

**" Cross-Cultural Study of Personality Development of Children :
Ego Formation and Mother-Child Interaction "**

ลักษณะของแบบสอบถามประกอบด้วยทั้งข้อคำถามทั้งในแบบคำถามปิด ซึ่งอยู่ในรูปของคำถามที่ให้เลือกรายการคำตอบ และในแบบคำถามเปิด ซึ่งให้ตอบมีสิทธิเลือกตอบตามความต้องการ นอกจากนี้ ข้อคำถามบางข้อ มีทั้งแบบปิดและแบบเปิด คำถามแบบปิดในตอนที่ต้น และในตอนท้ายเป็นแบบคำถามเปิด โดยใช้คำว่า "อื่น ๆ ระบุ" แบบสอบถามนี้ศึกษาสิ่งแวดล้อมของเด็กเล็ก ๓ ด้าน ประกอบด้วย ข้อคำถามเกี่ยวกับสิ่งต่าง ๆ ดังต่อไปนี้ คือ

สิ่งแวดล้อมทางกายภาพ ประกอบด้วย

๑. โครงสร้างที่อยู่อาศัย ได้แก่

๑.๑ ลักษณะที่อยู่อาศัย

๑.๒ สภาพการไร้ที่อยู่อาศัย

๑.๓ จำนวนห้องทั้งหมดของบ้าน

๒. เครื่องใช้ อุปกรณ์อำนวยความสะดวกของบ้าน ได้แก่

๒.๑ ชั่งใจประจำบ้าน

๒.๒ พาหนะ

๒.๓ อุปกรณ์อำนวยความสะดวกอื่น ๆ

๒.๔ ทรัพย์สิน

๓. สถานที่ที่เด็กใช้ในการดำรงชีวิตประจำวัน ได้แก่
 - ๓.๑ สถานที่นอน
 - ๓.๒ สถานที่รับประทานอาหาร
 - ๓.๓ สถานที่เล่น
 - ๓.๔ สถานที่รับถ่าย

สิ่งแวดล้อมทางจิตวิทยา ประกอบด้วย

๑. การเลี้ยงดูอบรมสั่งสอนเด็ก ได้แก่
 - ๑.๑ การเลี้ยงดูเด็ก
 - ๑.๒ การอบรมสั่งสอนเด็ก
๒. ความคิดเห็นของมารดาเกี่ยวกับการเจริญเติบโตของเด็ก ได้แก่
 - ๒.๑ ค่านร่างกาย
 - ๒.๒ ค่านสติปัญญา
 - ๒.๓ ค่านบุคลิกภาพ
๓. ความคาดหวังของมารดาที่มีต่ออนาคตของเด็ก ได้แก่
 - ๓.๑ ค่านการศึกษา
 - ๓.๒ ค่านงานอาชีพ

สิ่งแวดล้อมทางสังคม ประกอบด้วย

๑. ครอบครัว
๒. บุคคลผู้มีส่วนในการเลี้ยงดูอบรมเด็ก
๓. ความสัมพันธ์ระหว่างเด็กกับชุมชน
๔. การเกิดข้อขัดข้องของครอบครัว

ความเชื่อถือใดของเครื่องมือ

ผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามซึ่งสร้างเรียบร้อยแล้วไปลองทดสอบ (Pretest)
กับกลุ่มตัวอย่างซึ่งมีลักษณะใกล้เคียงกับกลุ่มตัวอย่างจริง โดยทำการสัมภาษณ์มารดา

ของเด็กเล็กจำนวน ๑๐ คน ที่อำเภอนครไชยศรี จังหวัดนครปฐม เพื่อศึกษาถึงข้อบกพร่องของแบบสอบถาม และนำมาตรวจสอบแก้ไขให้ดียิ่งขึ้น และนำไปใช้ในการเก็บข้อมูลโดยวิธีการสัมภาษณ์ต่อไป

ขบวนการ เก็บรวบรวมข้อมูล

ก่อนที่ดำเนินการ เก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยได้นำหนังสือจากแผนกวิชาจิตวิทยาไปติดต่อขอความร่วมมือจากผู้ใหญ่บ้าน ของหมู่บ้าน เพื่อความสะดวกในการติดต่อกับกลุ่มตัวอย่างที่จะทำการสัมภาษณ์ครั้งนี้

ในการ เก็บและรวบรวมข้อมูลเพื่อการวิจัยนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการ โดยสัมภาษณ์มารดาของเด็กเล็ก ตามแบบสอบถามที่สร้างขึ้น ทั้งนี้โดยมิได้จำกัดอายุ ระดับการศึกษา อาชีพ และสถานภาพทางการสมรส การสัมภาษณ์เริ่มดำเนินการตั้งแต่วันที่ ๑๐ มกราคม ๒๕๒๑ และเสร็จสิ้นลงวันที่ ๑๐ กุมภาพันธ์ ๒๕๒๑ รวมเวลาในการรวบรวมข้อมูลทั้งสิ้น ๓๑ วัน

การวิเคราะห์ข้อมูล และสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์

๑. แจกแจงความถี่ของค่าตอบแต่ละข้อความของแบบสอบถามลักษณะสิ่งแวดล้อมของเด็กเล็กในชนบท ในลักษณะสิ่งแวดล้อมทั้ง ๓ ด้าน
๒. จำแนกคะแนนความถี่ที่ได้ลงในตาราง ตามตัวแปรทั้ง ๔ คือ ถิ่นที่อยู่ ฐานะ เศรษฐกิจ เพศ และลำดับที่เกิด
๓. คำนวณค่าความถี่ที่ได้เป็นค่าร้อยละ และนำเสนอข้อมูลในรูปตาราง เพื่อการตีความหมายของข้อมูลต่อไป
๔. นำค่าร้อยละของค่าตอบแต่ละข้อความวิเคราะห์ อภิปรายและสรุปผลต่อไป